

Andrzej Bąkowski

Posiedzenie NRA

Palestra 47/1-2(541-542), 228-232

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ADWOKATURY

POSIEDZIENIE NRA

Posiedzenie w dniu 7 grudnia 2002 r. otworzył Prezes NRA adw. Stanisław Rymar witając Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Pana Sylwiusza Królaka, referentów projektów regulaminów adw. Janusza Długopolskiego i adw. Andrzeja Grabińskiego.

Prezes NRA na wstępie poruszył zagadnienia dot. projektu ustawy o sprawowaniu przez samorządy zawodowe pieczy nad należytym wykonywaniem zawodów zaufania publicznego oraz o nadzorze nad działalnością samorządów zawodowych. Projekt tej ustawy publikujemy *in extenso* na s. 239 i n. w niniejszej Kronice celem umożliwienia poznania tego projektowanego aktu prawnego przez środowisko adwokackie. Jak wiadomo, projekt ustawy o samorządach jest powszechnie krytykowany przez nasze środowisko, czemu przedstawiciele władz adwokatury wielokrotnie, przy różnych okazjach, konferencjach, spotkaniach, rozmowach z reprezentantami władz rządowych, dawali wyraz (*vide* szereg wzmianek o tym problemie, w naszych relacjach w Kronice).

Prezes St. Rymar poinformował zebranych o spotkaniu przedstawicieli Prezydium NRA z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej Jerzy Hausnerem. Podkreślono na spotkaniu, że ustawa Prawo o adwokaturze, która *notabene* była uchwalona w stanie wojennym, nie powinna być w żadnej mierze zmieniana tak, aby ograniczać uprawnienia samorządowe adwokatury. Podkreślono, że nawet wówczas uprawnienia samorządowe zostały adwokaturze przyznane.

Prezes poprosił o zabranie głosu Pana Ministra S. Królaka.

Minister S. Królak podziękował za umożliwienie mu spotkania z przedstawicielami adwokatury. Od ostatniego spotkania w czerwcu 2002 r. wiele się zmieniło. Minister Sprawiedliwości jak i samorządy zawodowe muszą podjąć trud refleksji wobec tego, co się koło nas dzieje – mówił. – Z całą pewnością bardzo poważnym

wydarzeniem publicznym jest tocząca się dyskusja o kształcie samorządności. Minister Królak podtrzymał tezy swojego wystąpienia na plenarnym posiedzeniu NRA w czerwcu br. i spróbował przedstawić punkt widzenia szefa resortu Ministra G. Kurczuka na rolę samorządów zawodowych. Istnieje pełne zrozumienie resortu dla istniejącej różnicy między samorządami zawodowymi (adwokaci, radcowie prawni) jak i grupujących w istocie urzędników (np. komornicy). Nadzór nad tą drugą kategorią samorządów winien być oczywiście znacznie bardziej szeroki, rygory są inne niż zasady nadzoru nad samorządami grupującymi ludzi z tzw. wolnych zawodów. Powstało ponadto wiele zawodów formalnie uznanych za zawody zaufania publicznego. Możemy w niektórych przypadkach mieć wątpliwości, jakie wartości konstytucyjne chronią niektóre grupy zawodowe. Pewien proces poszedł za daleko i ustawodawca powinien określić kryteria wskazując, jak w przyszłości sprawiedliwie i słusznie ocenić aspiracje różnych grup zawodowych.

Obecnie mamy sytuację stabilną, ale nie wiadomo, co będzie za 10 czy 15 lat. Powstają w związku z wzrostem liczby samorządów pytania, jak powinien wyglądać dostęp do zawodu, czy o dostępie powinny decydować korporacje zawodowe, które już powstały, czy ktoś inny? Jest tu otwarta kwestia nadzoru i tego, jak on powinien być urzeczywistniany. Każda z ustaw tworząca samorzady jest inna. Nie ma żadnej jednolitości, ponieważ te przepisy powstawały w bardzo różnych warunkach historycznych.

W zespole rządowym pracującym nad projektem omawianej ustawy samorządowej rozważano zagadnienia deontologii grup zawodowych, kształtu postępowań dyscyplinarnych, ich formy i udziału podmiotów zewnętrznych, czyli władzy publicznej.

Pojawia się pytanie o granice samorządności, gdzie one przebiegają. Trzeba myśleć o tych procesach. Owoce tego myślenia nie powinny naruszać wartości konstytucyjnych.

W tym miejscu Minister S. Królak zacytował list szefa resortu sprawiedliwości Ministra G. Kurczuka do Ministra MPiPS Jerzego Hausnera z 19 listopada 2002 r. W liście tym zauważono, że zasadniczy sprzeciw budzi powierzenie Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji nadzoru nad wszystkimi samorządami. Przypisanie zadania nadzoru nad wszystkimi organami samorządów w podstawowym zakresie ministrowi właściwemu ds. administracji publicznej z pozostawieniem części tego nadzoru ministrowi właściwemu jest niezgodne z art. 149 ust. 1 Konstytucji RP. Nie wydaje się, aby np. w przypadku zawodów prawniczych minister właściwy ds. administracji publicznej mógł wykonywać zadania zwierzchniego nadzoru lepiej i skuteczniej niż minister sprawiedliwości. Objęcie samorządów zawodowych adwokatów, radców prawnych, notariuszy i komorników stanowiących istotny element funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości takimi samymi zasadami nadzorczymi jak pozostałe wymienione w projekcie korporacje, jest niedopuszczalne. Za prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości konstytucyjną odpowiedzialność ponosi minister sprawiedliwości. I dlatego też ten minister musi mieć bezpośredni wpływ na profesjonalizm oraz status kadr prawniczych, a także

odpowiednie instrumenty kontrolne umożliwiające mu realizację powierzonych zadań publicznych.

Sposób wprowadzenia jednolitych standardów postępowań dyscyplinarnych jest błędny. Nie można jedną ustawą zwykłą narzucać zakresu regulacji przewidzianej w innej ustawie. Taka moc przysługuje jedynie normom konstytucyjnym. Tyle w skrócie o liście ministra sprawiedliwości skierowanym do ministra pracy.

Minister S. Królak potwierdził, że dyskusja trwa. Ten list jest wyrazem pewnego sposobu myślenia ministra sprawiedliwości. Być może nie da się uniknąć głębszych refleksji, jeśli chodzi o kwestię dostępu do wolnych zawodów, a zwłaszcza bardziej nowoczesnych rozwiązań.

Prezes NRA adw. Stanisław Rymar podziękował Ministrowi Królakowi za przemówienie. Podkreślił, że mamy satysfakcję, że to co robimy w tej kadencji, to jest to, czego oczekuje społeczeństwo.

Adw. Jacek Trela pozytywnie ocenił wystąpienie Ministra Królaka, który poruszył istotne zagadnienia zawodu adwokackiego.

Adw. Maciej Bednarkiewicz stwierdził, iż nie rozumie celu, dla którego ma powstać ustawa o nadzorze nad samorządem. Nie ma samorządu zawodowego, któryby nie został powołany ustawą. Jeżeli ustawodawca przywołuje byt, jakim jest samorząd, to jaka jest podstawa legislacyjna, by dokonywać korekty inną ustawą, która ma zmienić granice i sens powołania do życia określonego samorządu? Nie tędy droga, żeby robić osobną ustawę. Zmieńmy ustawy regulujące poszczególne samorządy. Nie twórzmy bytów nowych. Uważa, że takiej ustawy osobnej w ogóle nie wolno tworzyć. Projekt Ministra Hausnera, to uzależnienie samorządów zawodowych od opcji politycznej. Adwokatura nie jest przywołana do życia z woli władzy politycznej. Czy sposób ingerowania nie będzie się zmieniał wraz ze zmianami ekipy rządzącej? W państwie polskim brakuje elity. Tylko samorządy zawodowe mogą stworzyć początek elity, bo są apolityczne, wymagają wyższego wykształcenia, bo mają etykę, bo chcemy mieć zaufanie publiczne. Społeczeństwo potrzebuje samorządów. Jeśli początek tworzenia samorządów zdusi się przy pomocy ustawy dającej administracji kompetencję wobec samorządów zawodowych, to jest to już rozmowa o kondycji państwa. Ten głos jest nie tylko w imieniu adwokatury, ale i w obronie Konstytucji. Na etapie tworzenia Konstytucji była dyskusja o zrównaniu samorządów zawodowych z gospodarczymi, Trybunał powiedział wyraźnie, że co innego samorządy gospodarcze, a co innego samorządy zaufania publicznego. To był sukces.

Adw. Grzegorz Janisławski zgodził się z poprzednim mówcą. Projekt ustawy – stwierdził – jest krokiem wstecz na drodze rozwoju demokratycznego państwa prawa. Nadzór nad nami ustanawia Prawo o adwokaturze i zakreśla granice samorządności. Adw. Janisławski nie widzi celu ustawowego, dla którego należałoby powoływać tę ustawę.

Adw. Jacek Trela. – Pojawia się pytanie, czy kwestionować całość projektu z punktu widzenia konstytucyjnej zasady tworzenia prawa, czy podejmować starania

o wyłączenie advokatury z tej projektowanej regulacji. Samorząd adwokacki ma długą tradycję. Ta tradycja musi być brana pod uwagę jako argument za wyłączeniem samorządu spod działania tej ustawy. Samorząd może być powołany tylko w interesie społecznym. Sensem samorządu adwokackiego są takie obszary, jak nabór, szkolenie, egzamin adwokacki, gospodarka finansowa oraz sądownictwo dyscyplinarne. Wszelka dyskusja na temat granic samorządności otwiera niebezpieczne pole. Zaczynamy rozważać granice samorządności. Nie powinno się dyskutować tego w gronie polityków. Dyskusja jest możliwa w trybie instancyjnym przewidzianym przez ustawę. Są decyzje, czy uchwały podejmowane na szczelbu izby, kraju, Ministerstwa Sprawiedliwości, Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Dalej zabrali głos adw. adw. W. Szczepiński, A. Marcinkowski, A. Sandomierski, Z. Dyka, dr A. Kubas, W. Abert, W. Łyczywek. Podkreślali, że w p. o a. mieszczą się wystarczające środki kontrolne względem advokatury, że nowa ustawa byłaby zbędną nad regulacją wobec advokatury (adw. dr A. Kubas).

Do tych głosów odniósł się minister S. Królak. Uważa, że nie należy mieszać polityki do tej dyskusji. Przepis konstytucyjny o samorządach jest sformułowany ogólnie i należy go interpretować. Pojęcie zawodu zaufania publicznego nie jest zdefiniowane i takim zawodem jest ten, który, ustawodawca uzna za zawód zaufania publicznego.

Prezes St. Rymar zaproponował, by dyskusje podsumowała komisja w składzie adw. adw.: M. Bednarkiewicz, A. Sandomierski, J. Trela. Prezes St. Rymar nawiązał do wypowiedzi ministra, iż ustawa o samorządach była wywołana przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Obecne stanowisko Rzecznika jest inne. Rzecznik obecnie podziela stanowisko advokatury. Prezes NRA podziękował okręgowym radom adwokackim, które opracowały własne uchwały w sprawie nowej ustawy o samorządach.

Adw. M. Bednarkiewicz zastrzegł, by nie traktować jego wypowiedzi personalnie. Wyraził uznanie dla stanowiska ministra S. Królaka i zaproponował jednocześnie, by z inicjatywy Prezesa NRA i KRRP, Izby Lekarskiej powołać do życia konferencję samorządów zawodowych w formie stowarzyszenia, które by określało standardy samorządów zawodowych. Podał pod uwagę, aby do czasu zabrania głosu przez samorzady praca nad ustawą została wstrzymana.

Minister S. Królak oświadczył dodatkowo, że jest to bardzo dobre prawo samorządu, aby zabierać głos w ważnych sprawach. Nie chce odnieść się do form organizacyjnych, problem ma wielką wagę społeczną. Minister Sprawiedliwości nadzór MSWiA nad samorządami takimi jak adwokacki uważa za sprzeczny z Konstytucją, ale w istocie MSWiA tego nadzoru nie chciał i o nie się nie ubiegał (!). Nie można mówić o jakimś spisku przeciwko idei samorządności w Polsce. Ministerstwo Sprawiedliwości ma pogląd sprecyzowany w liście ministra wyżej cytowanym.

Na wniosek adw. adw. P. Blajera, J. Treli, dr A. Kubasa, B. Szlanty zdjęto z programu obrad plenarnego posiedzenia NRA punkt 4 dotyczący przyjęcia regulaminów aplikacji adwokackiej i wykonywania zawodu w kancelarii i spółkach. Sprawy finansowe a w szczególności ubezpieczeń adwokackich zreferował adw. W. Szczepiński.

piński. Adw. P. Sendeccki Skarbnik NRA poinformował, że ubezpieczycielem adwokatów od odpowiedzialności cywilnej zostanie T.U. Nordea Polska, z uwagi na najkorzystniejsze oferowane warunki. Podjęto w tym przedmiocie akceptującą uchwałę.

W sprawie Grzegorzewic zwyciężyło stanowisko podtrzymujące utrzymanie jeszcze na pewien czas Grzegorzewic jako ośrodka dla pracy adwokatury (posiedzenia plenarne NRA, sympozja naukowe, szkolenia). Na ten temat adw. W. Szczepiński przygotowuje raport na najbliższe plenarne posiedzenie. W sprawie Grzegorzewic zabierali głos adw. adw. B. Szlanta, S. Ciemny Przewodniczący WKR, R. Żuk. Stanowiska były rozbieżne. Temat budzi kontrowersje. Koszty utrzymania Grzegorzewic z uwagi na popadające w stan zniszczenia budynki, stale rosną.

Sekretarz NRA A. Siemiński przedstawił stan legislacji na odcinku penalizacyjnym, ustawę o SN, zmiany w p. o a., opłaty za czynności adwokackie. Prezes St. Rymar poinformował o pracach związanych z obchodami jubileuszu adwokatury. Dziekan L. Ławrowski zreferował sprawę powołania przez pana Michała K. stowarzyszenia, którego zadaniem jest m.in. uczestniczenie przedstawiciela stowarzyszenia w konkursach na aplikację adwokacką.

Andrzej Bąkowski

Z PRAC PREZYDIUM NRA

Posiedzenie Prezydium NRA z dnia 22 października 2002 r. rozpoczęło się od rozpoznania spraw osobowych.

Następnie Wiceprezes NRA adw. dr A. Kubas poinformował o przygotowywanej opinii w przedmiocie zmian w kodeksie spółek handlowych. Opinię opracowuje zespół w składzie: adw. dr A. Kubas, adw. A. Michałowski i dr M. Cejner.

W obszernym wystąpieniu adw. A. Kubas przedstawił propozycje szkoleń adwokackich w trzech grupach tematycznych dotyczących:

- a) kodyfikacji penalistycznych;
- b) prawa gospodarczego upadłościowego, kodeksu spółek handlowych;
- c) nabierającej szczególnej aktualności w związku z przygotowywaną reformą, postępowania administracyjnego (dwuinstancyjność), które niewątpliwie poszerzy sferę działalności adwokatury.

Szkolenia powinny być odpłatne, jednakże z możliwością pomocy finansowej dla niektórych uczestników ze strony okręgowych rad adwokackich. Podczas dyskusji, która wywiązała się po relacji adw. A. Kubasa, zabrał głos Prezes St. Rymar. Podniósł, że dzięki obowiązkowym szkoleniom adwokackim w krajach Unii Euro-